

## **Smernica na prevenciu proti šikanovaniu v Základnej škole Vyhne**

|                                       |                                                                 |
|---------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|
| Názov a sídlo organizácie             | Základná škola<br>Vyhne č. 111, 966 02 Vyhne                    |
| Vypracovala:                          | Mgr. Edita Kabinová<br>koordinátor prevencie                    |
| Schválila:                            | Ing. Mária Chajmovská<br>riaditeľka ZŠ<br><br>pečiatka a podpis |
| Číslo vnútornej smernice:             | 2/2018                                                          |
| Dátum vyhotovenia vnútornej smernice: | 15.09.2018                                                      |
| Účinnosť vnútornej smernice od:       | 01.10.2018                                                      |
| Doba účinnosti:                       | neurčitá                                                        |

Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov, možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa §144 ods.1 písm. o) a § 153 ods. 1 zákona . 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) v znení neskorších predpisov a na práva žiaka podľa §144 ods. 1 písm. i) a k) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a v súlade so Smernicou č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach.

## **Obsah:**

|                                                                                                                                                                                 |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Čl.1Charakteristika šikanovania .....                                                                                                                                           | 3  |
| Čl.2 Prevencia šikanovania .....                                                                                                                                                | 5  |
| Čl. 3 Metódy riešenia šikanovania .....                                                                                                                                         | 7  |
| Čl.4 Opatrenia na riešenie šikanovania.....                                                                                                                                     | 8  |
| Čl.5 Spolupráca školy s orgánmi v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí<br>a sociálnej kurately .....                                                          | 9  |
| Čl.6 Spolupráca školy so zákonnými zástupcami školy, osobami, ktoré sa osobne starajú<br>o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu..... | 9  |
| Čl. 7 Zodpovednosť školy.....                                                                                                                                                   | 10 |
| Čl. 8 Postup v prípade zistenia šikanovania.....                                                                                                                                | 10 |
| Čl. 9 Záverečné ustanovenie a účinnosť .....                                                                                                                                    | 11 |

## **Článok 1**

### **Charakteristika šikanovania**

1. Šikanovaním rozumieme správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka, alebo úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť.
2. Podstatou šikanovania je najmä úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému, agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov, prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.
3. Šikanovanie sa môže prejaviť:
  - a) v priamej podobe: sú to fyzické útoky, urážlivé prezývky, nadávky, posmech, zosmiešnenie, príkazy agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzenie vecí, vyhrážanie, zastrašovanie, vydieranie, zneužitie osobných údajov, fotografií, šírenie nepravdivých informácií alebo kyberšikanovanie,
  - b) v nepriamej podobe: prehliadanie, ignorovanie, zámerné vyčleňovanie z kolektívu alebo nedobrovoľné vystavovanie agresívnym situáciám.
4. Kyberšikanovanie je priama forma šikanovania. Ide pri nej o zneužitie informačno-komunikačných technológií /telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí/ na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie. Často sa môže vyskytovať v spojení s inými formami šikanovania.
5. Kyberšikanovanie má tieto znaky:
  - a) sociálna alebo psychická prevaha agresora/fyzická prevaha nie je nutná/,
  - b) agresor vystupuje často anonymne,
  - c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
  - d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
  - e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
  - f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
  - g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
  - h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
  - i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
  - j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
  - k) zverejnené informácie, fotografie, videozáznamy a audiozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.

6. Šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.
7. Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin
- a) ublíženia na zdraví /§ 155 Trestného zákona/,
  - b) obmedzovania osobnej slobody /§ 183 Trestného zákona/,
  - c) lúpeže /§ 188 Trestného zákona/,
  - d) vydierania /§ 189 Trestného zákona/,
  - e) hrubého nátlaku /§ 190 Trestného zákona/,
  - f) nátlaku /§ 192 Trestného zákona/,
  - g) porušovania domovej slobody /§ 194 Trestného zákona/,
  - h) sexuálneho násillia /§ 200 Trestného zákona/,
  - i) sexuálneho zneužívania /§ 201 až 201b Trestného zákona/,
  - j) krádeže /§ 212 Trestného zákona/,
  - k) neoprávneného užívania cudzej veci /§ 215 Trestného zákona/,
  - l) poškodzovania cudzej veci /§ 245 Trestného zákona/,
  - m) nebezpečného vyhrážania sa /§ 260 Trestného zákona/,
  - n) nebezpečného prenasledovania /§ 360a Trestného zákona/,
  - o) výroby detskej pornografie /§ 368 Trestného zákona/,
  - p) rozširovania detskej pornografie /§ 369 Trestného zákona/,
  - q) prechovávanlia detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení /§ 370 Trestného zákona/,
  - r) ohovárania / § 373a Trestného zákona/.
8. Šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu /§ 49 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov/ alebo priestupku proti majetku /§ 50 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov/ .
9. Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku /§ 22 Trestného zákona/ nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.
10. Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin:
- a) neprekazenia trestného činu /§ 341 Trestného zákona/,
  - b) neoznámenia trestného činu /§ 340 Trestného zákona/,
  - c) ublíženia na zdraví /§ 158 Trestného zákona/.

## Článok 2

### Prevencia šikanovania

1. Základným preventívnym opatrením Základnej školy vo Vyhniach je princíp:

**„V našej škole sa šikanovanie netoleruje!“**

2. Prevencia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou

a) súčasti výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca v rámci vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém:

1. osobný a sociálny rozvoj,
2. mediálna výchova,
3. multikultúrna výchova,
4. ochrana života a zdravia,
5. výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
6. výchova k občianstvu,
7. boj proti extrémizmu,
8. výchova k manželstvu a rodičovstvu.

b) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo inými relevantnými subjektmi.

3. Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka, osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu o preventívnych činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností.

4. Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.

5. Riaditeľ školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania:

- a) všetkých žiakov a ich zákonných zástupcov,
- b) zamestnancov školy,
- c) osoby, ktoré sa starajú o dieťa
- d) zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.

6. Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie najmä:

- a) vytvára pozitívne prostredie v škole,
- b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
- c) určuje v školskom poriadku pravidlá:
  - 1. správania sa vrátane sankcií za ich porušenie,
  - 2. používania informačno-komunikačných technológií /mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií/ v priestoroch školy,
- d) rozpracúva podrobnosti prevencie a riešenia šikanovania žiakov vo vnútornom predpise školy,
- e) zabezpečuje v súlade s pracovným poriadkom školy zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
- f) oboznamuje pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov so spôsobom oznamovania šikanovania a preverovania šikanovania,
- g) informuje o postupe pri zistení šikanovania, najmä:
  - 1. pedagogických zamestnancov a odborných zamestnancov,
  - 2. žiakov,
  - 3. zákonných zástupcov žiaka,
  - 4. osoby, ktoré sa osobne starajú o dieťa,
  - 5. zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu,
- h) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcií, ktoré sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberajú,
- i) určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť zamestnancov školy oznamovať podozrenie zo šikanovania,
- j) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, prostredníctvom zvyšovania digitálnej gramotnosti učiteľov,
- k) spolupracuje s odbornými zamestnancami príslušného centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len „centrum“) a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,
- l) zapája do prevencie šikanovania radu školy a zriaďovateľa.

7. Úlohou vedenia školy, všetkých pedagogických a nepedagogických zamestnancov Základnej školy Vyhne je vytvoriť pozitívnu klímu v škole, aby sa predchádzalo prejavom antisociálneho správania žiakov i skupín žiakov.

8. Táto smernica je v súlade s pravidlami správania a konania žiakov vrátane sankcií za ich porušenie zapracovanými vo vnútornom poriadku školy.
9. Výchovný poradca školy a koordinátor prevencie drogových závislostí a iných sociálno-patologických javov zapracujú ustanovenia tejto smernice do svojich plánov práce.
10. S touto smernicou sú povinní oboznámiť žiakov školy všetci triedni učitelia a túto skutočnosť zapísať do klasifikačného záznamu.
11. S touto smernicou riaditeľka školy oboznámi všetkých pedagogických zamestnancov školy na pracovnej porade.

Koordinátor prevencie bude monitorovať, koordinovať a metodicky usmerňovať preventívnu protidrogovú výchovu na škole, spolupracovať s vedením školy, výchovným poradcom, triednymi učiteľmi a vychovávateľkou školského klubu detí. Plánovaná činnosť učiteľov je zameraná predovšetkým na primárnu prevenciu, pomocou ktorej chceme predchádzať sociálno-patologickým javom, rizikovým faktorom a situáciám. Osobitná pozornosť bude venovaná žiakom zo znevýhodneného sociálneho prostredia. Na zabezpečenie disciplíny v škole budú prijímané také opatrenia, ktoré sú zlučiteľné s ľudskou dôstojnosťou dieťaťa.

V rámci vypracovaných opatrení na škole budeme podporovať a umožňovať rešpektovanie názorov detí a tak predchádzať všetkým formám rasizmu, diskriminácie a intolerancie. Budeme uskutočňovať opatrenia na zamedzenie a eliminovanie prejavov šikanovania v škole, zvýšenie pocitu bezpečnosti u žiakov a rodičov, prípady oprávneného podozrenia preventívne riešiť.

### **Článok 3**

#### **Metódy riešenia šikanovania**

1. Pri zisťovaní a preverovaní šikanovania riaditeľ školy zabezpečí:

- a) zaistenie ochrany obetiam,
- b) rozhovor s deťmi, ktoré na šikanovanie upozornili,
- c) rozhovor s agresorom,
- d) rozhovory s obeťou osobitne,
- e) nájdenie vhodných svedkov, konfrontačné rozhovory so svedkami  
(nikdy nie obeť – agresor),
- f) uchováva dôkazy pri podozrení na kyberšikanovanie v spolupráci s koordinátorom informatizácie alebo externým expertom,

- g) kontaktovanie rodičov (zákonného zástupcu) agresora aj obetí a odporučiť im, aby vyhľadali odbornú pomoc,
- h) kontaktovanie CPPP a P, DC (diagnostické centrum)
- ch) zabezpečiť použitie anonymnej dotazníkovej metódy
- i) vedie písomné záznamy o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
- j) zabezpečí pri rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických zamestnancov alebo odborných zamestnancov,
- k) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu. /V prípade podozrenia na spáchanie trestného činu sa uvedené ohlasuje orgánom činným v trestnom konaní, t.j. policajtom alebo prokurátorovi. V prípade podozrenia na spáchanie priestupku sa uvedené ohlasuje príslušnému okresnému úradu./

## **Článok 4**

### **Opatrenia na riešenie šikanovania**

V prípade, že sa vyskytne prípad šikanovania, budú sa používať tieto opatrenia:

#### **1. Opatrenia pre obeť:**

- a) odporučiť rodičom žiakov vyhľadať odbornú starostlivosť (hlavne pedagogicko-psychologickú poradňu, výchovnú poradkyňu a školskú psychologičku),
- b) zorganizovať skupinový intervenčný program riaditeľa školy v spolupráci s CPPP a P a externou psychologičkou,
- c) zaistenie bezpečia obeť,
- d) zabezpečenie informovania a poradenstva o šikanovaní pre osoby uvedené v článku 2 ods. 3

#### **2. Opatrenia pre agresora a jeho zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa starajú o dieťa:**

- a) odporučiť zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť (hlavne CPPP a P a psychologičku),
- b) výchovné opatrenia – napomenutie a pokarhanie TU,
  - pokarhanie RŠ,
  - znížená známka zo správania,
  - podmienené vylúčenie.

## **Článok 5**

### **Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately**

1. Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil šikanovania alebo spáchania trestného činu uvedeného v čl.1 ods.7 alebo opakovane páchal priestupky uvedené v čl.1 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním.
2. Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť:
  - a) podozrenie podľa odseku 1,
  - b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
  - c) opatrenia, ktoré prijal.

## **Článok 6**

### **Spolupráca školy so zákonnými zástupcami školy, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu**

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca, ďalší pedagogickí a odborní zamestnanci s rodinou obete a s rodinou agresora.
2. Pri pohovore s rodičmi sú učitelia povinní dbať na taktný prístup a najmä zachovanie dôvernosti informácií.
3. Spoluprácu pri danej problematike so špecializovanými inštitúciami za školu zabezpečuje výchovný poradca a koordinátor prevencie.
4. Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.
5. O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom poskytne každému zo zúčastnených osôb.

## **Článok 7**

### **Zodpovednosť školy**

1. Škola zodpovedá za žiakov v čase školského vyučovania a školských akcií v súlade so zákonom č. 245/2008 Zb. – školský zákon, Dohovorom o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy.
2. Za povinnosť uvedenú v predchádzajúcom bode sú zodpovední všetci pedagogickí zamestnanci školy, konkrétne:
  - a) tí, ktorí realizujú vyučovací proces,
  - b) tí, ktorí vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách,
  - c) tí, ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (výlety, exkurzie, kultúrne podujatia, športové podujatia atď.)
  - d) tí, ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových krúžkov,
  - e) tí, ktorí realizujú činnosť v školskom klube detí.
3. Škola zodpovedá aj za škodu, ktorú v čase vyučovania, resp. v dobe vykonávania tzv. prechodného dohľadu spôsobí žiak, pokiaľ ten (to zn. učiteľ alebo lektor), kto je povinný vykonávať dohľad nepreukáže, že náležitý dohľad nezanedbal (§ 422 Občianskeho zákonníka).
4. V prípade, že náležitý dohľad nebol zanedbaný a dotýčný vykonávajúci dohľad preukáže spôsobenie škody žiakovi, za škodu zodpovedá žiak (v prípade plnoletosti žiaka), resp. rodič alebo zákonný zástupca žiaka (v prípade neplnoletosti žiaka).
5. Šikanovanie, resp. jeho náznaky, nesmie byť zamestnancami školy v žiadnej miere akceptované. Pedagogický zamestnanec musí šikanovanie medzi žiakmi bez meškania riešiť, oznámiť túto skutočnosť triednemu učiteľovi agresora a obete, vedeniu školy a každej jeho obeti poskytnúť okamžitú pomoc.

## **Článok 8**

### **Postup v prípade zistenia šikanovania**

V prípade, že v priestoroch budovy počas školského vyučovania, resp. na školských akciách sa zistí prípad šikanovania, je každý pedagogický resp. nepedagogický zamestnanec postupovať takto:

1. Ten zamestnanec, ktorý tento prípad zistí, informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obete (predtým si zistí meno a priezvisko týchto žiakov a triedu, ktorú navštevujú), výchovného poradcu a zástupcu vedenia školy.

2. Triedni učitelia si na vyšetrenie prizvú daných žiakov, zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil a výchovného poradcu školy (pri zachovaní dôvernosti). O danom vyšetrení spíšu zápis. Jeden exemplár si nechá pre svoju potrebu triedny učiteľ a priloží ho ku katalógovému listu žiaka.
3. V zápise popíšu skutočnosť, vyjadrenia agresora a obete a navrhnu opatrenia na riešenie.
4. Triedni učitelia agresora a obete v spolupráci s výchovným poradcom si pozvú na pohovor rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov. Aj o tomto stretnutí spíšu zápis (pozri bod 2).
5. Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obete, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe v súlade s vnútorným poriadkom školy, pracovným poriadkom školy, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. a č. 372/1990 Zb.
6. Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu. Týmto postupom nie je dotknutá informačná povinnosť školy.
7. V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak/čka školy, je povinný/á okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa a v jeho neprítomnosti zástupcu vedenia školy.

## **Článok 9**

### **Záverečné ustanovenie a účinnosť**

Vnútorná smernica č. 2/2018 nadobúda platnosť 1. októbra 2018. Vnútorná smernica je zverejnená na webovej stránke školy a platí v celej Základnej škole Vyhne.

